

CIVITTA

SÜSINIKU JALAJÄLJE HINDAMISE METOODIKA JA KOGEMUSED

SIRLI PEHME

25. november 2022

Töötuba „Muld ja süsinik“, Tartu Biotehnoloogia Park

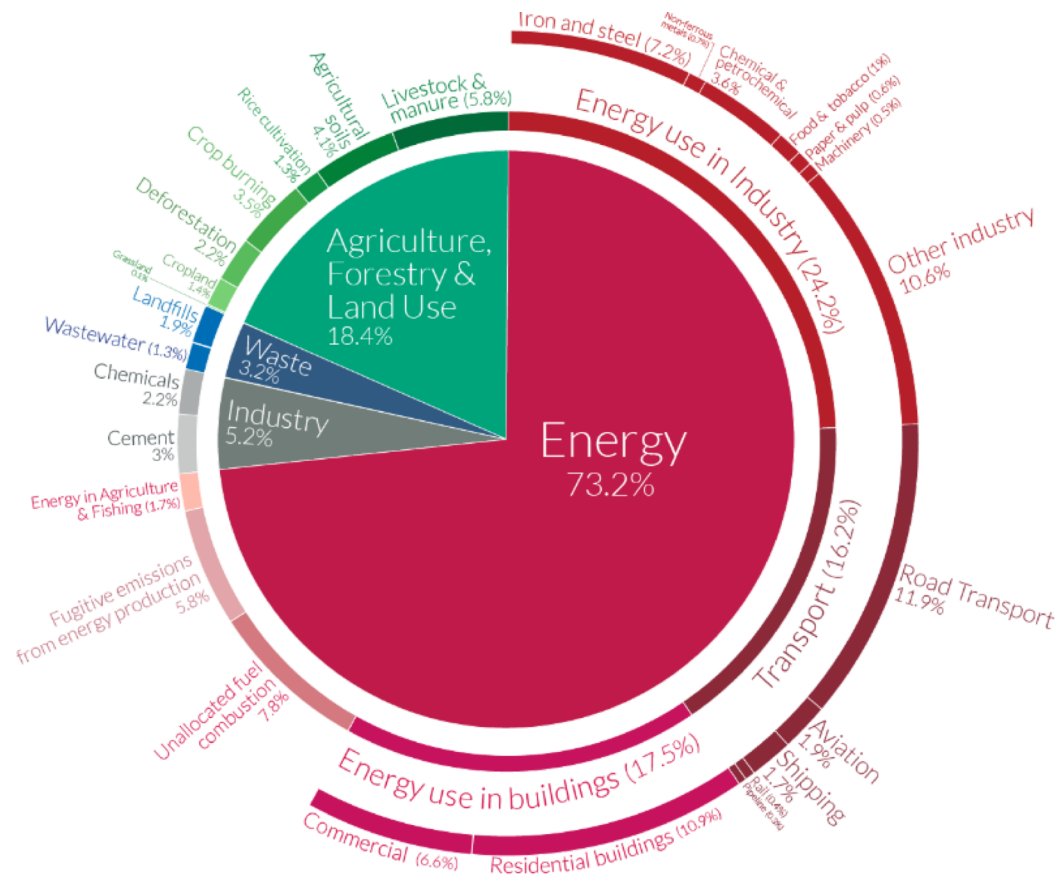
CIVITTA

MIKS?

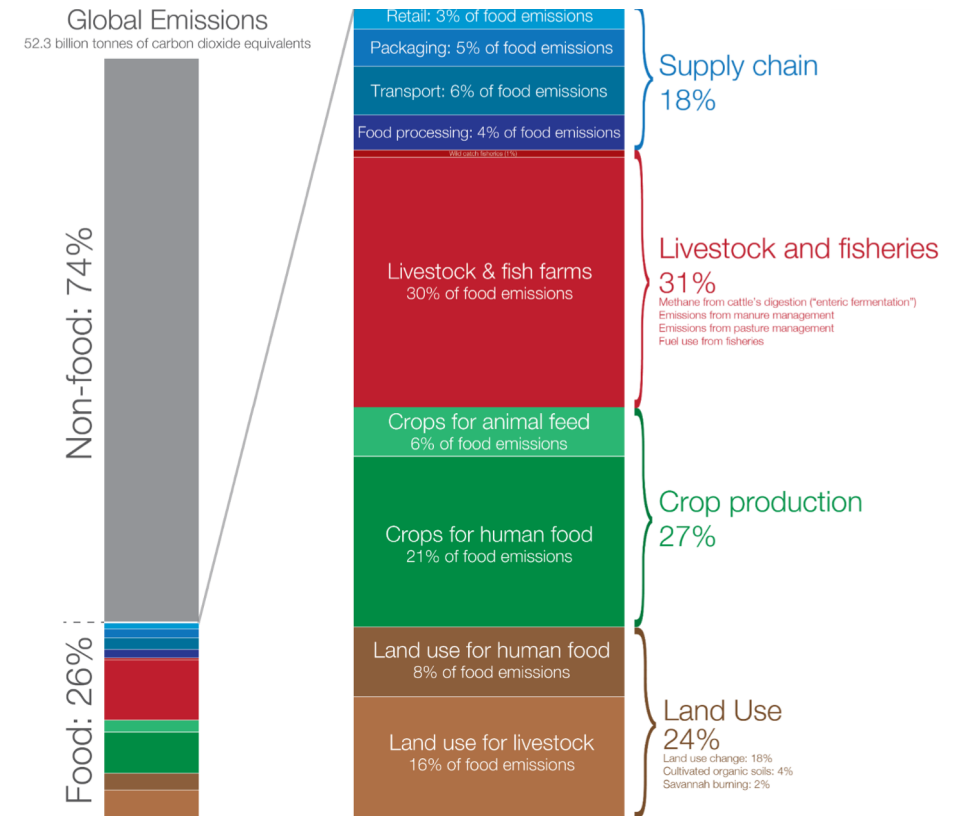

GLOBALSED KASVUHOONEGAASIDE EMISSIOONID SEKTORITE LÕIKES

GLOBALSETE KASVUHOONEGAASIDE EMISSIOONIDE JAGUNEMINE SEKTORITE VAHEL 2016 AASTAL (KOGUEMISSIOONID SEL AASTAL: 49,4 MLD T CO₂EKV)

GLOBALSETE KASVUHOONEGAASIDE EMISSIOONIDE JAGUNEMINE PÕLLUMAJANDUSSEKTORIS LÄBI OLELUSRINGI

Data source: Joseph Poore & Thomas Nemecek (2018), Reducing food's environmental impacts through producers and consumers, Published in Science. OurWorldinData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems. Licensed under CC-BY by the author Hannah Ritchie.

\ SURVE MITMEST SUUNAST

Ühiskonna
ootus

Kasu
ettevõttele

Poliitiline
tõuge

**KESKKONNAMÕJUDE
JUHTIMINE**

CIVITTA

KUIDAS?

\ SÜSINIKU JALAJÄLG VÄLJENDAB KASVUHOONEGAASIDE EMISSIOONIDE MÕJU KOKKU

KLIIMAMÕJU

Ehk süsiniku jalajälg ehk **kasvuhoonegaaside emissioonid**

CO₂ekv

Ühik kliimamõju väljendamiseks – arvestab **kõikide oluliste kasvuhoonegaasidega** (Kyoto protokoll järgi, nt CH₄, N₂O jms)

KHG*	GWP100** (AR5)	GWP100 (AR6)
CO ₂	1	1
CH ₄	28	29,8/27,2***
N ₂ O	265	273

*KHG = kasvuhoonegaas

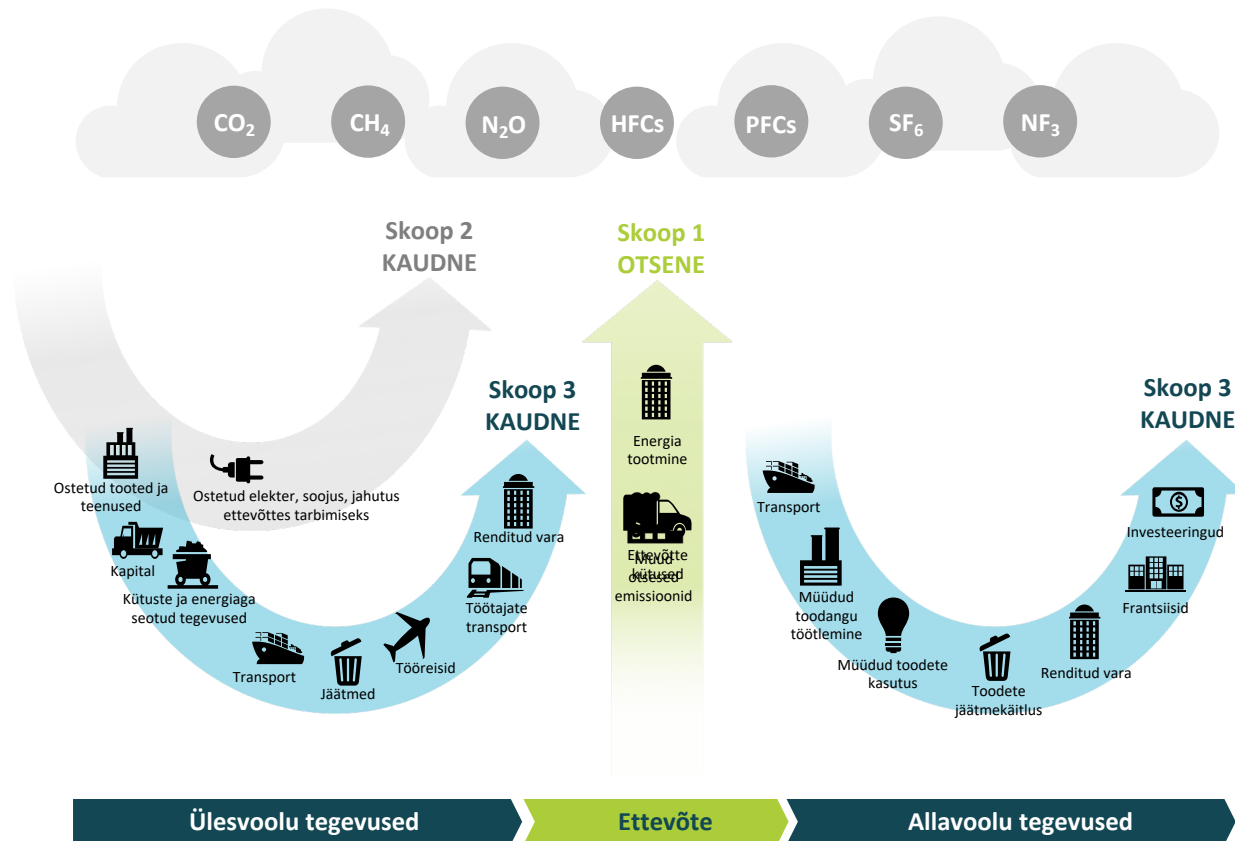
**GWP = Global Warming Potential ehk globaalse soojenemise potentsiaal

*** biogeenne metaan

CO₂ekv

\ KUIDAS MÕÕDETAKSE?

1) ORGANISATSIOONI TEGEVUSE SÜSINIKU JALAJÄLG

GREENHOUSE GAS PROTOCOL

GHG Protocol metoodika on maailmas kõige enam kasutatav ettevõtete süsiniku jalajälje mõõtmisel - kooskõlas vastava ISO standardiga

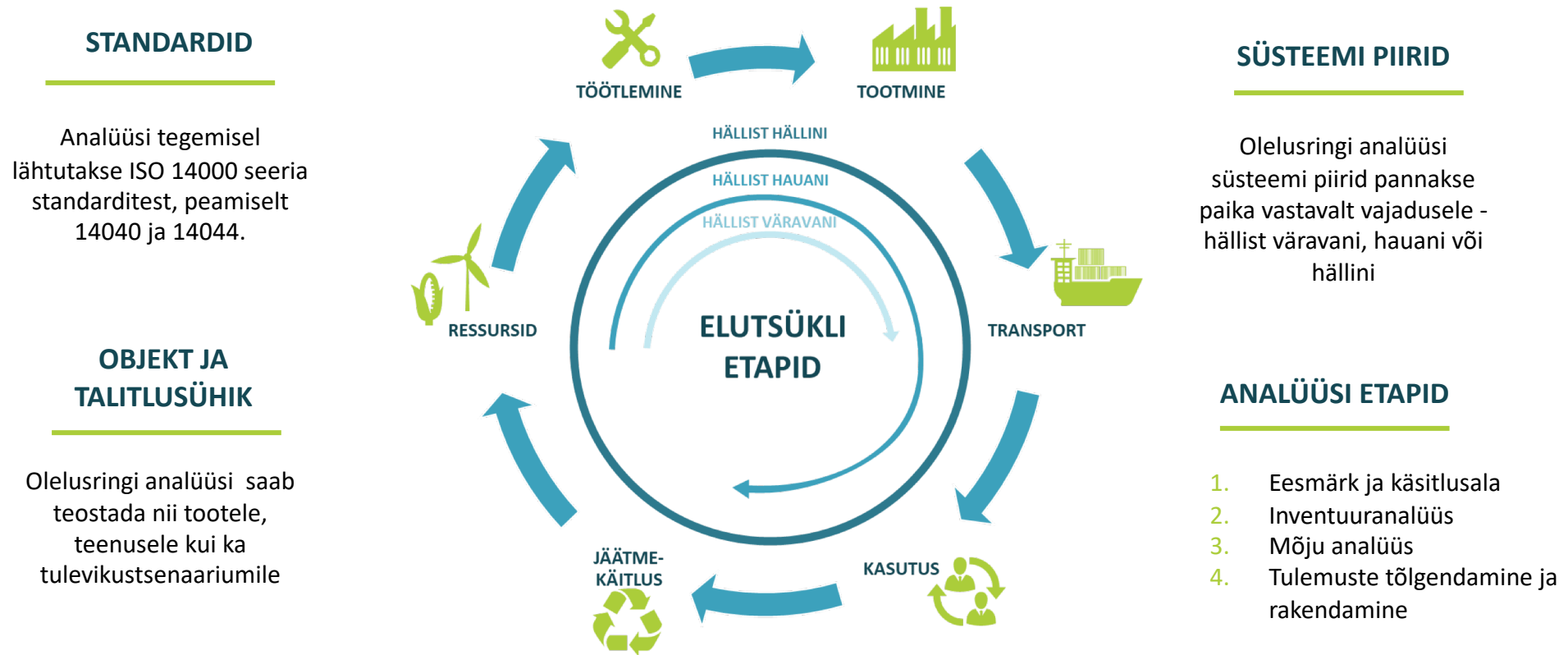
SKOOP 1, 2, 3 EMISSIONID

Ettevõtte tegevuse süsiniku jalajälg jaguneb kolme rühma: skoop 1, 2, 3, hõlmates nii otseseid kui kaudseid emissioone

KUIDAS MÕÕDETAKSE?

2) TOOTE/TEENUSE OLELUSRINGI HINDAMINE

OLELUSRINGI HINDAMINE (LIFE CYCLE ASSESSMENT - LCA)

KUIDAS MÕÕDETAKE?

3) TOOTE/TEENUSE KESKKONNADEKLARATSIOON

NÄIDE: ITAALIA ÕUNTE EPD

ENVIRONMENTAL IMPACT INDICATORS	UNIT OF MEASURE	UPSTREAM		CORE			DOWNSTREAM		TOTAL	
		 Agricultural input production	 Raw materials production	 Field phase	 Plant	 Packaging	 Distribution	 Packaging end of life		
Global Warming Potential (GWP)	fossil	kg CO ₂ eq	9,01E-03	4,92E-02	3,59E-02	2,06E-03	8,32E-03	5,67E-02	9,43E-05	1,61E-01
	biogenic	kg CO ₂ eq	5,72E-06	6,07E-05	0,00E+00	2,58E-04	2,17E-05	1,09E-06	4,48E-04	7,96E-04
	land use and land use change	kg CO ₂ eq	5,44E-06	5,09E-04	0,00E+00	1,24E-07	8,75E-06	1,03E-07	2,39E-09	5,23E-04
	TOTAL	kg CO ₂ eq	9,03E-03	4,97E-02	3,59E-02	2,32E-03	8,35E-03	5,67E-02	5,43E-04	1,63E-01
Acidification potential, AP	kg SO ₂ eq	7,48E-05	1,80E-04	7,70E-04	4,02E-06	5,77E-05	3,33E-04	9,23E-07	1,42E-03	
Eutrophication potential, EP	kg PO ₄ ⁻ eq	1,07E-05	2,97E-05	1,22E-03	8,15E-07	1,11E-05	4,88E-05	5,55E-07	1,32E-03	
Photochemical oxidation potential, POFP	kg NMVOC eq	4,08E-05	1,33E-04	3,95E-04	4,87E-06	2,90E-05	3,82E-04	1,35E-06	9,86E-04	
Abiotic impoverishment potential - elements	kg Sb eq	4,22E-07	4,86E-08	0,00E+00	3,01E-10	3,64E-08	1,36E-10	1,91E-12	5,08E-07	
Abiotic impoverishment potential - fossil fuels	MJ, net calorific value	5,40E-01	1,22E+00	0,00E+00	3,08E-02	2,50E-01	7,39E-01	8,66E-04	2,78E+00	
Water scarcity	m ³ eq	2,92E+00	1,10E-01	0,00E+00	2,04E-05	4,52E-03	2,65E-01	1,37E-02	3,31E+00	

STANDARDISEERITUD

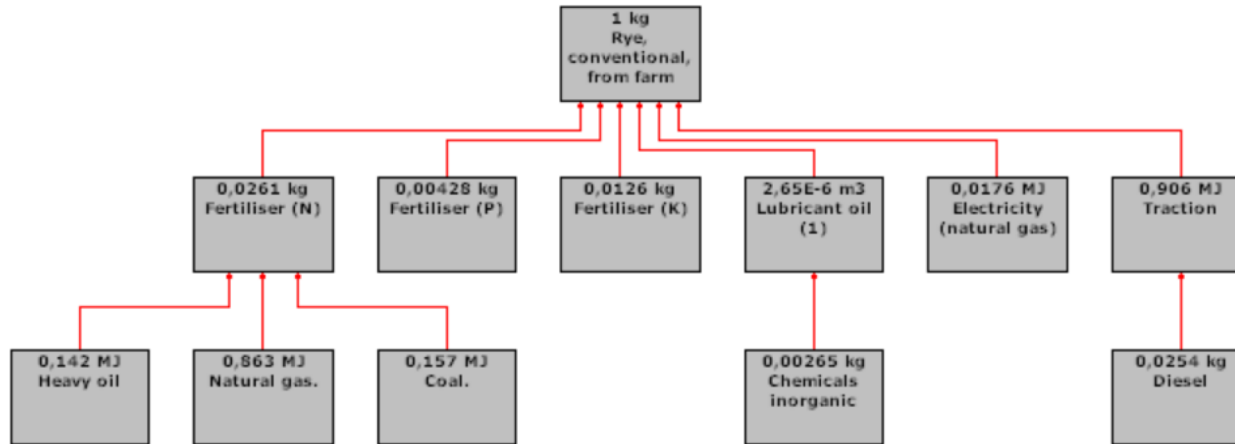
Kohustuslik hinnata etappe kuni kasutusest kõrvaldamiseni, tootegruppide kohta täpsemad reeglid

AVALIKUSTATUD

Pärast teise eksperdi ülevaatust ja tasu maksmist avaldatakse deklaratsioon EPD registris

SÕLTUMATA MEETODI VALIKUST ON VAJALIK LÄBIDA NII INVENTUURANALÜÜSI KUI MÕJU HIDAMISE ETAPP

NÄIDE: TAANI RUKIS, 1 KG, OLULISEMAD SISENDID

MÕJU HINDAMINE: KÕIK SISENDID, JÄÄTMETEKE, PROTSESSIDE EMISSIOONID „TÕLGITAKSE“ KLIIMAMÕJUJS (KG CO2EKV), NT:

TEGUR	Mõju
N väetise tootmine (Euroopa), kg	4,57 kg CO2ekv
N kasutamine põllul	1% N-st (mineraalväetistes, orgaanilistes väetistes, taimses materjalis) lendub otsese N2O kujul
Taimkaitsevahendite tootmine, kg toimeainet	8,4 kg CO2ekv
Elektri tootmine (keskmise võrgu jääksegu), kwh	0,64 kg CO2ekv
Bensiin, l	2,26 kg CO2ekv

CIVITTA

TULEMUSED

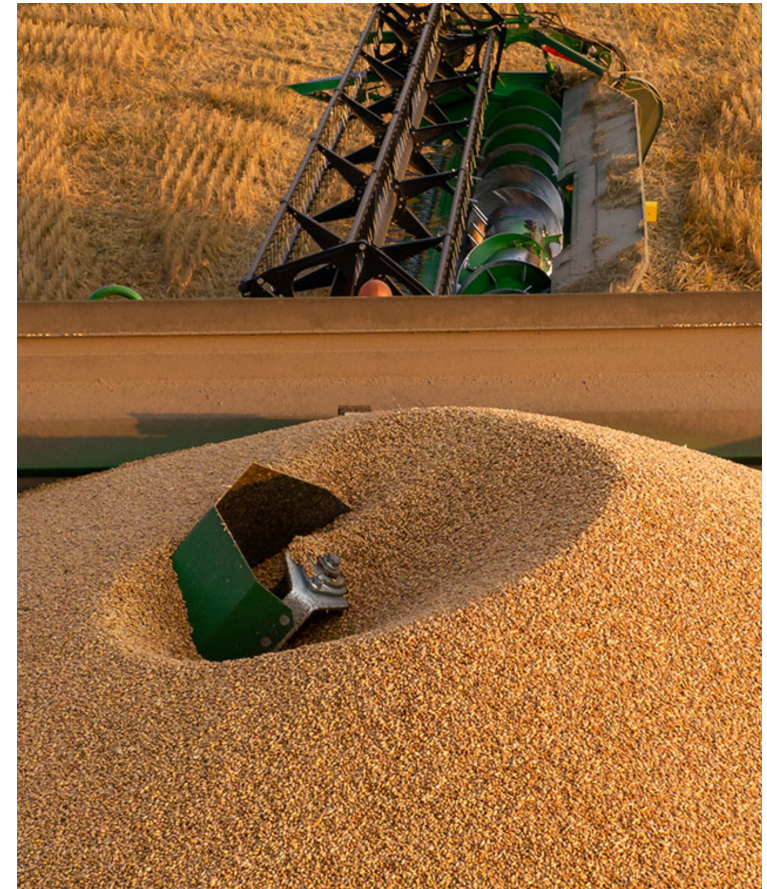
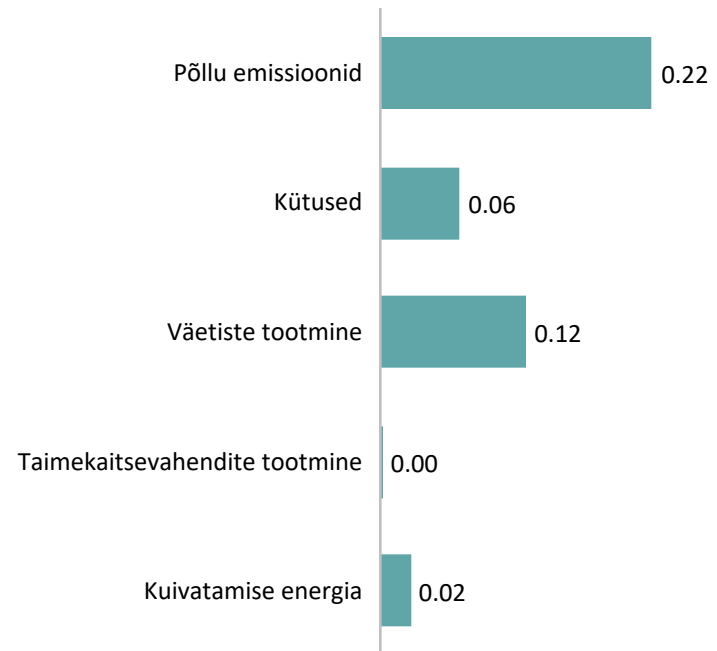
ERINEVATE TAIMSETE TOIDUAINETE KLIIMAMÕJU (CLUNE ET AL 2017)

Toiduaine	Keskmine CO2-ekv/kg	Min	Max	Uuringute arv
sibul	0.18	0.06	0.37	7
kartul	0.20	0.08	0.36	16
porgand	0.22	0.04	0.5	10
kurk	0.33	0.13	1.3	7
punapeet	0.23	0.11	1.61	2
kõrvits	0.33	0.15	0.73	4
õun	0.36	0.18	0.89	21
rohelistes oad	0.51	0.24	1.55	4
apelsin	0.35	0.18	0.59	9
kiivi	0.47	0.15	0.88	5
lillkapsas ja brokkoli	0.35	0.28	0.42	4
kaer	0.44	0.38	0.67	4
rukis	0.41	0.36	0.49	2
oder	0.49	0.11	0.49	7
hernes	0.60	0.15	2.46	6
mandlipiim	0.42	0.39	0.44	1
virsik	0.54	0.38	0.81	3
oad	0.62	0.22	1.55	11
tomat	0.46	0.08	1	56
sojauba	0.58	0.38	0.96	4
ananass	0.72	0.4	1.78	6
maasikas	0.65	0.2	1.5	15
kinoa	1.15	1.1	1.2	2
läätsed	1.03	1	1.06	2
piim	1.39	0.54	7.5	262
india pähkel	1.55	1.06	2.27	4
pistaatsiapähkel	1.53	0.88	1.17	2
mandlid	1.74	0.51	3.77	6
maasikad (köetav kasvuhoone)	2.56	0.84	5.2	3
kurk (köetav kasvuhoone)	2.23	1.68	3.79	5
tomatid (köetav kasvuhoone)	2.69	0.92	6.12	3

TERAVILJA SÜSINIKU JALAJÄLG

1 kg teravilja jalajälg on 0,43 kg CO₂-ekv (Agrone näitel)

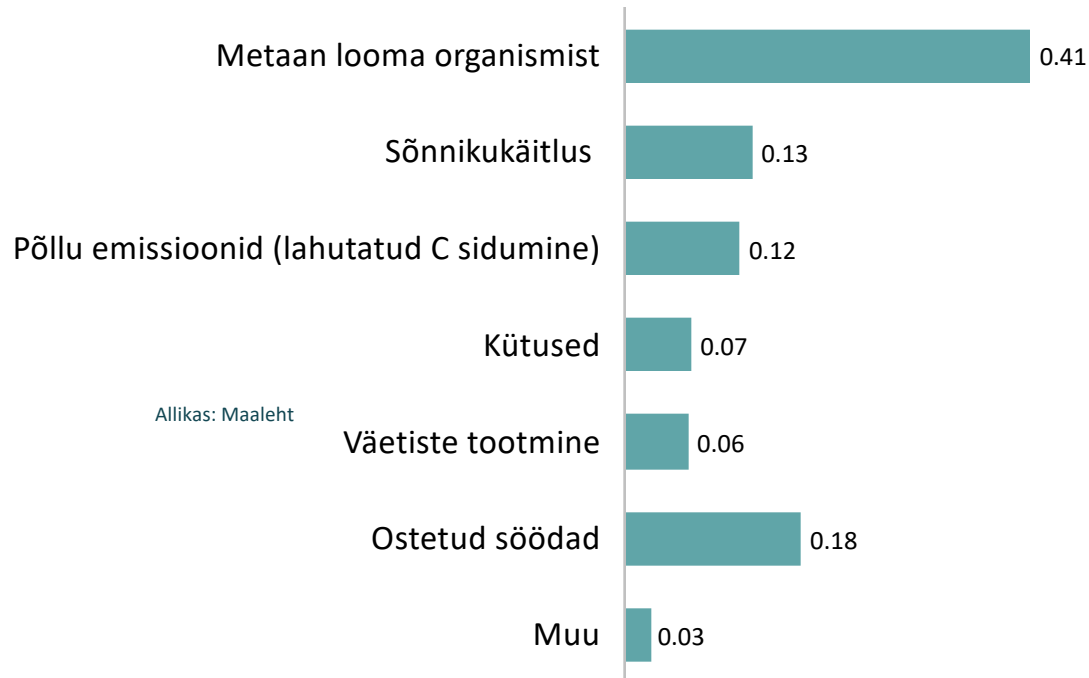
 Agrone

PIIMA SÜSINIKU JALAJÄLG

1 kg piima mõju on 0,99 kg CO₂-ekv (Agrone näitel)

 Agrone

Allikas: Maaleht

FAO 2013: maailma keskmine tulemus:

2.9 kg CO₂ekv/kg FPCM (karjatamissüsteem)

2.5 kg CO₂ekv/kg FPCM (segasüsteem)

Parasvöötmes (kõrgem tootlikkus ja parem sööda kvaliteet):

ca **1.8 kg CO₂ekv/kg FPCM**

1.6 kg CO₂ekv/kg FPCM Ida- ja Lääne-Euroopas kuni 9 kg

CO₂ekv/kg FPCM Aafrikas

World Food LCA Database põhjal riikide keskmised:

Saksamaa: 1.49 kg CO₂ekv/kg FPCM

Taani 1.25 kg CO₂ekv/kg FPCM

Soome 1.18 kg CO₂ekv/kg FPCM

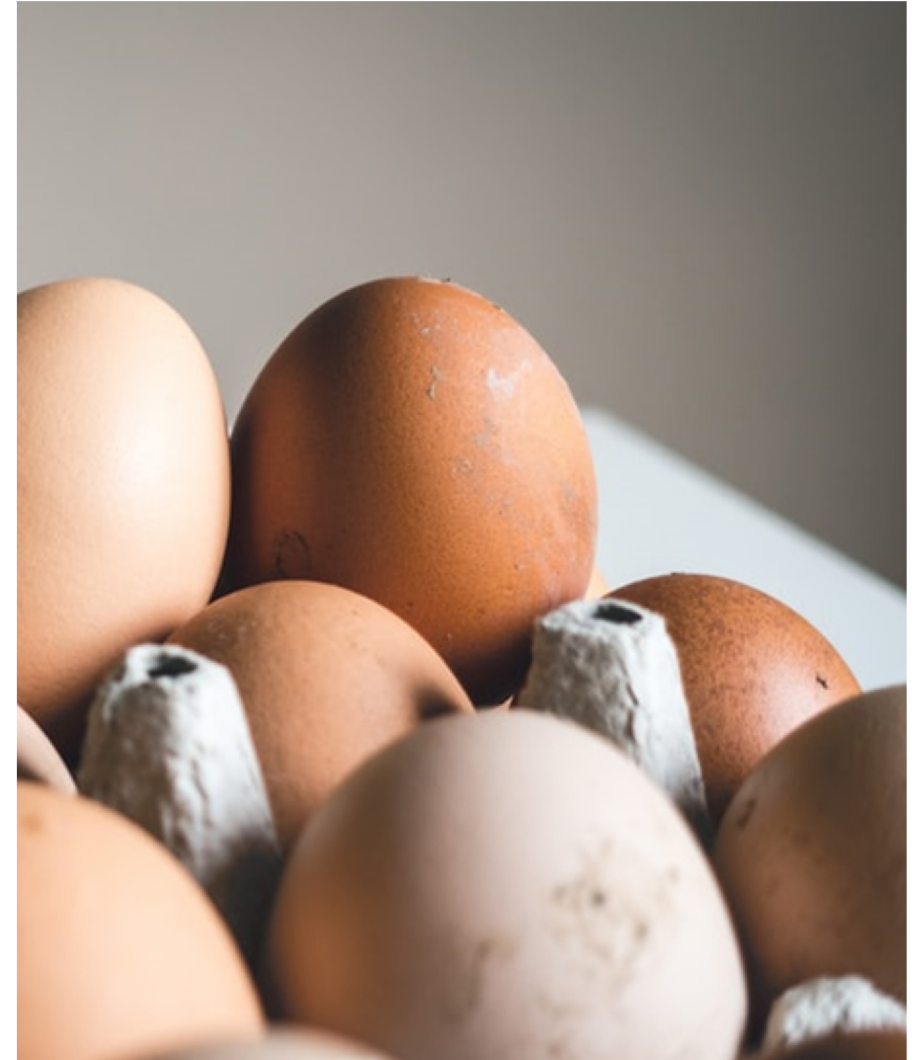
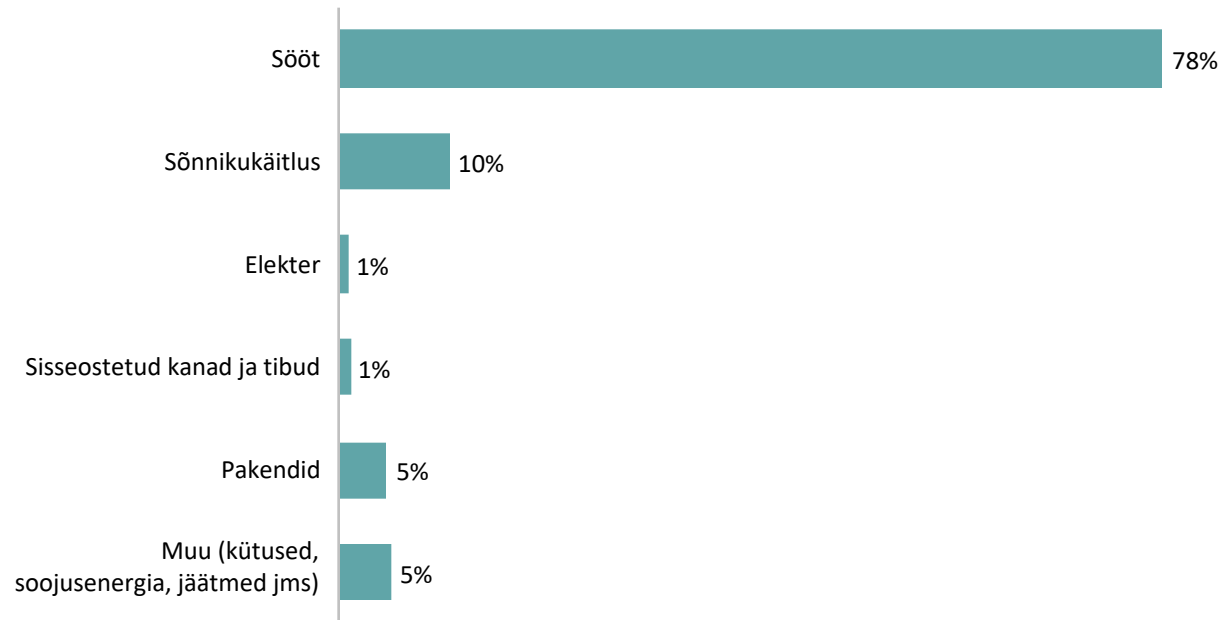
Holland 1.56 kg CO₂ekv/kg FPCM

Rootsi 1.29 kg CO₂ekv/kg FPCM

MUNADE SÜSINIKU JALAJÄLG

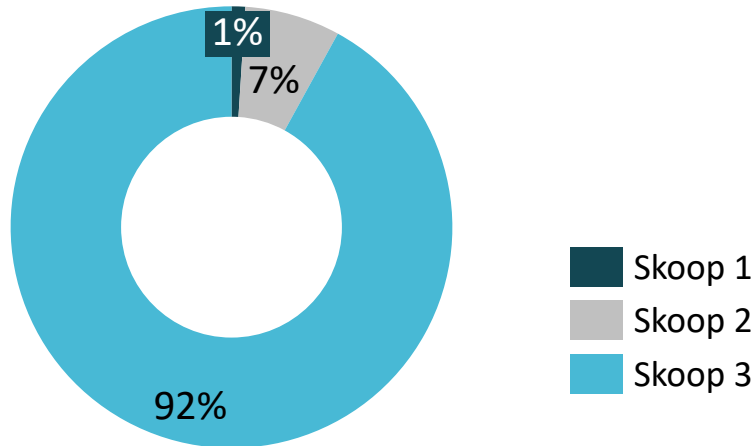
1 kg pakendatud munade jalajälg on 1,96 kg CO₂-ekv (Agrone näitel)

 Agrone

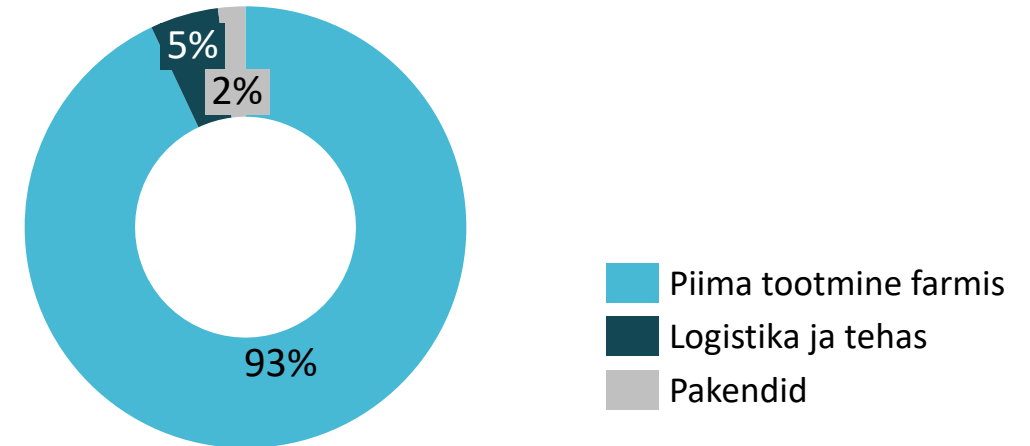

\ TOIDUTÖÖSTUSE VAADE – PÕHIMÕJUD ON AHELAS EESPOOL

PIIMATÖÖSTUSE NORDIC MILK EMISSIOONID, %

VALIO (SOOME) PIIMA EMISSIOONID, %

- **Skoop 1:** energia ja transpordi mõjudest ettevõttes
- **Skoop 2:** sisseostetud energia mõju
- **Skoop 3:** valdavalt sisseostetud piimast (u 85%), ka pakendid ja muud toorained

Eesmärgid: 2050 süsinikuneutraalsus
2030 otsene jalajälg – 70%; süsinikuintensiivsus tooteühiku kohta – 30%

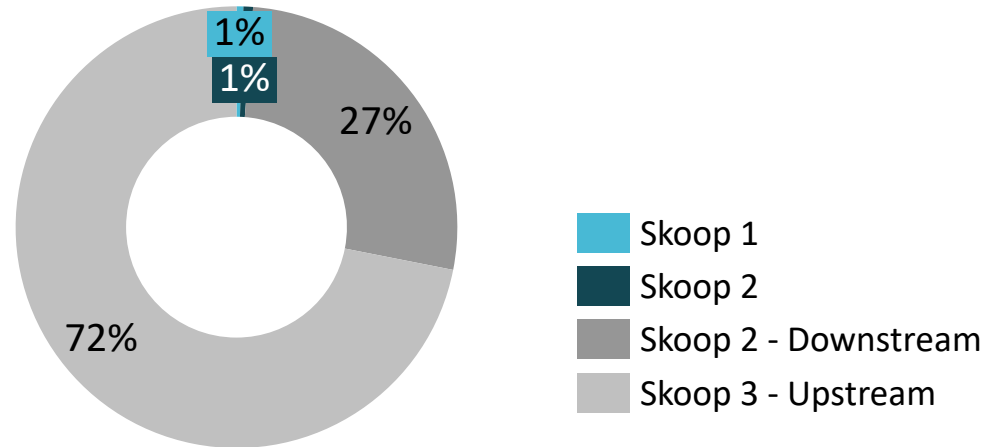
Eesmärgid: piima kliimamõju (skoop 1 ja 2) -47% aastaks 2030, tooraine mõju -50% aastaks 2030

- Koostöö farmidega: pakuvad neile kliimamõju mõõtmise tööriista
- Makstakse boonust madalama kliimamõjuga piima eest
- Arendusprojektid, kuidas farmides mõju vähendada

\ KAUBANDUS – SAMUTI PÕHIMÕJUD AHELAS EESPOOL

KESKO GRUPI EMISSIOONID, %

Eesmärgid:

- Enda mõju (skoop 1 ja 2) -90% aastaks 2030
- 67% tarnijatest peab endale seadma SBT-ga* kooskõlas olevad kliimamõju vähendamise eesmärgid 2026. aastaks
- Müüdnud toodete kasutamise mõju peab vähenema 17% 2026. aastaks

CIVITTA

AITÄH KUULAMAST!

SIRLI PEHME
sirli.pehme@civitta.com
+372 504 9636

CIVITTA International
info@civitta.com
+372 735 2802
www.civitta.com